

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ПУБЛІЧНЕ ВРЯДУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

МАТЕРІАЛИ
У МІЖНАРОДНОГО ПРАВНИЧОГО ФОРУМУ

10 червня 2022 р.
Чернівці

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО ПРАВА
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ПУБЛІЧНЕ ВРЯДУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ МАТЕРІАЛИ

У МІЖНАРОДНОГО ПРАВНИЧОГО ФОРУМУ

10 червня 2022 року
м. Чернівці

Чернівці
Мехнодрук
2022

УДК [342.7:35](477)
ББК 67.9(4Укр)300,32 я43
П 68

Рекомендовано до друку Кафедрою публічного права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Протокол № 11 від 7 червня 2022 р.

Редакційна колегія:

Ковбас І.В.	Голова ГО «Правничий Щит», д.ю.н., доц. кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Бабін І.І.	Заступник голови ГО «Правничий Щит», к.ю.н., доц. кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Ющик О.І.	к.ю.н., доц. кафедри кримінального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Торончук І.Ж.	к.ю.н., доц. кафедри Європейського права та порівняльного правознавства юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Дрегіч Васіле	професор факультету права та адміністративних наук, Університет Овідія в Констанци, Румунія
Крайній П.І.	Заступник голови ГО «Правничий Щит», ас. кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Права людини та публічне врядування в сучасних умовах :

П 68 Матеріали V Міжнародного правничого форуму, 10 червня 2022 р., м. Чернівці/ Уклад. І.В. Ковбас, І.І. Бабін, О.І. Ющик, І.Ж. Торончук, П.І. Крайній. Чернівці: Технодрук, 2022. 324 с.
ISBN 978-617-8034-4

Збірник містить матеріали доповідей учасників V Міжнародного правничого форуму «Права людини та публічне врядування в сучасних умовах».

Міжнародний форум присвячено проблемам правового регулювання прав людини та публічного врядування в сучасних умовах.

УДК [342.7:35](477)
ББК 67.9(4Укр)300,32 я43

Автори несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

© ЧНУ ім. Юрія Федьковича, 2022
© Ковбас І.В., Бабін І.І., 2022
© ЮФ КП, 2022
© ПВКФ «Технодрук», 2022

ISBN 978-617-8034-4

ЗМІСТ

Вітальне слово Голови комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Сергія Бабака та голови підкомітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Валерія Колюха.....10

НАУКОВІ ДОПОВІДІ СЕКЦІЙ

**«ПРАВА ЛЮДИНИ – ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ПЛАСТ КОНСТИТУЦІЙ»
«СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО
РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ».
«ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПУБЛІЧНОЮ АДМІНІСТРАЦІЄЮ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ»**

Колюх В.

Інститут конституційної скарги як засіб правового захисту прав і свобод людини і громадянина 11

Вдовічен В.А.

Інформаційний простір як об'єкт охорони адміністративної відповідальності ... 13

Лученко Д.В.

Безпосереднє здійснення влади народом: особливості, зумовлені цифровою епохою..... 16

Коломоєць Т.О.

«М'яка» нормативна модель обмеження щодо сумісництва та суміщення публічних службовців – вимога воєнного часу..... 18

Колпаков В.К.

Адміністративне право: еволюція до людиноцентризму..... 20

Коваль М.В.

Деякі питання щодо впливу людського фактору в управлінську діяльність відносно керування справами суспільства та держави..... 23

Кузьменко О.В.

Тимчасовий захист та статус біженця як форми міжнародного захисту громадян України від російської агресії в країнах ЄС 28

Стрельцова Є.Д.

Закріплення прав людини в положеннях міжнародного приватного права: окремі аспекти..... 32

Гаврилюк Р.О., Пацурківський П.С.

Методологічне значення Рішення Європейського суду з прав людини щодо альтернативного вирішення спору у справі «Компанія «Регент» проти України (заява №773/03) від 3 квітня 2008 року..... 35

Щербанюк О.В., Бзова Л.Г.

Кримінальне правосуддя в умовах воєнного часу..... 39

Кириченко О.А.

Альтернативний варіант розвитку редакції статті Основного закону про базисні оперативні та бюрократичні порядки забезпечення дотримання та відновлення правового статусу людини..... 41

Діхтієвський П.В., Пашинський В.Й.

Публічне управління обороною у Сполучених Штатах Америки..... 47

Решота В.В.

Проблеми доступу до адміністративних судів під час дії воєнного стану..... 50

Школик А.М.	
Адміністративне оскарження в умовах воєнного стану.....	53
Чорна В.Г.	
Способи підвищення трудової мотивації засуджених.....	55
Soloviova A.M.	
The right of peoples to self-determination in new reality.....	59
Кудерська Н.І.	
Проблемні питання правової охорони культурної спадщини в Україні під час війни (2014 р.-т.ч.).....	61
Ковбас І.В.	
Правові аспекти заборони діяльності політичних партій у мирний час та в умовах дії воєнного стану.....	64
Гусар О.А.	
Інформаційна безпека людини в умовах воєнного стану.....	67
Устинова І.П.	
Правові питання нормативного регулювання електронних грошей в Україні...	70
Миронець О.	
Права людини в часи трансгуманізму.....	73
Alper Ramazan	
Processing of personal data and imperatives of respect for human rights in public administration.....	75
Petríková Lucia, Tureková Zlatica Poláček	
The Employment of Foreigners in Conditions of the Slovak Republic.....	77
Júda Vierošlav	
Institute of Expropriation in the Legal Order of the Slovak Republic.....	82
Čellár Miroslav	
To block or not to block? Freedom of expression on the Internet in the Slovak Republic after the military invasion of the Russian Federation in Ukraine.....	87
Kolarov Emanuil	
Human Rights and Administrative Process in Republic of Bulgaria.....	90
Kremena Rayanova	
The Beijing declaration.....	94
Radeva Maria	
The role of the General Labour Inspectorate in the protection of workers' rights in the Republic of Bulgaria.....	98
Marinova Elina	
Fundamental taxpayers' rights in EU law.....	101
Тарасевич Т.Ю.	
Спеціальне закріплення соматичних прав людини в конституціях сучасних держав крізь призму впливу біотехнологій на їх розвиток.....	107
Вдовічена Л.І.	
Податкова консультація як інструмент захисту прав платника податків.....	109
Федорук Н.С.	
«Право на належне урядування» як відображення базового природнього права людини у взаємовідносинах із органами публічної влади.....	112
Білокурська О.В.	
Конституційне право на освіту в умовах воєнного стану в Україні.....	114

Меленко О.В.	
Психолого-правова сутність та ознаки масовидної поведінки: трансформаційний погляд крізь призму війни.....	116
Торончук І.Ж., Вівчар М.Г.	
Перспективи створення міжнародного трибуналу для розслідування злочинів воєнної агресії росії в Україні	120
Максимюк О.Д.	
Юридична відповідальність та публічно-правові обмеження.....	123
Гетманцев О.В.	
Цивільне судочинство в умовах воєнного стану.....	125
Татулич І.Ю.	
Виконання рішення суду про стягнення аліментів у період воєнного стану.....	127
Остафійчук Л.А.	
Поняття «збройні сили» і «комбатант» у міжнародному гуманітарному праві.....	131
Худик А.М.	
Кошти Державного бюджету України як об'єкт права власності Українського народу: за Конституцією України.....	134
Анісімов О.В.	
Ілюзія захисту.....	138
Кремova Д.С.	
«Присяжні» норми службового права: системний погляд в умовах воєнного стану.....	141
Кудерська І.О.	
Проблеми охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні під час військових дій (2014 – т.ч.).....	143
Нестеренко Л.Б.	
Медіація як ефективний спосіб захисту прав людини у спорах за участі органів публічної адміністрації.....	146
Ковбас Г.	
Економіко-правничий механізм мотивації персоналу у рамках антикризового управління.....	149
Полагнин Д.Д.	
Валютні операції в умовах воєнного стану.....	151

НАУКОВІ ДОПОВІДІ СЕКЦІЇ

«Кримінальна юстиція в умовах правового режиму воєнного стану»

Стрельцов Є.Л.	
Сучасні воєнні конфлікти: складність визначення.....	153
Klochko Alyona	
Criminal and legal protection of land relations after the opening of the agricultural land market in Ukraine.....	155
Денисов С.Ф., Заїка Д.Є.	
Дослідження проблем загальноосвітнього і професійно-технічного навчання засуджених осіб.....	158
Жаровська Г.П.	
Кримінальна юстиція - ключовий суб'єкт публічного врядування в умовах правового режиму воєнного стану.....	160

Огерук І.С.	
Особливості судового контролю у кримінальному провадженні в умовах правового режиму воєнного стану.....	164
Гловюк І.В.	
Деякі питання надання правової допомоги потерпілим в умовах воєнного стану	167
Орловська Н.А.	
Актуальні питання практики ЄСПЛ щодо відповідальності за геноцид.....	170
Андрушко А.В.	
Проблемні питання імплементації норм міжнародного права про відповідальність за злочини проти людяності.....	173
Балобанова Д.О.	
Динаміка кримінального права України в умовах воєнного стану.....	175
Vasile T. Drăghici	
The crime of genocid in the light of the Romanian criminal law.....	178
Кришевич О.В.	
Проблемні питання кримінальної відповідальності за шахрайство в умовах воєнного стану.....	181
Острогляд О.В.	
Кримінально-правова політика в умовах правового режиму воєнного стану: аспект заохочувальних норм.....	185
Тимофєєва Л.Ю.	
Точність кваліфікації злочинів в умовах воєнного стану.....	188
Політова А.С.	
Поширення торгівлі людьми в умовах збройного конфлікту в Україні.....	191
Ланцедова Ю.О.	
Розвиток розуміння сутності правового статусу людини та головного конституційного обов'язку з його утвердження і забезпечення.....	194
Попович О.В.	
Гносеологічні проблеми розвитку кримінального законодавства в умовах правового режиму воєнного стану.....	196
Репецький С.П.	
Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за порушення законів та звичаїв війни.....	199
Островський С.О.	
Поняття взаємодії в системі правоохоронних органів України.....	202
Колодяжний М.Г.	
Захист права громадян на безпеку у сфері дорожнього руху в Україні.....	205
Степанова Ю.	
Щодо видів кримінальних правопорушень, протидія яким здійснюється Державною прикордонною службою України.....	208
Шевчук А.В., Боднарук О.М.	
Псевдоволонтерство та «білокомірцеве мародерство»: кримінально-правові новели.....	210
Ющик О.І.	
Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.....	213
Гусар Л.В., Тома М.Г.	
Кримінологічна характеристика особистості терориста.....	216

Продан Т.В.	
Індивідуальна профілактика як основа протидії злочинності.....	218
Стратій О.В.	
Важливість судового захисту прав та свобод людини в умовах правового режиму воєнного стану.....	220
Попович М.В.	
Діджиталізація кримінального судочинства в умовах режиму воєнного стану...	223

ТРИБУНА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

Крайній П.І.	
Цивілізаційний підхід у науковому дослідженні громадських рад та їх адміністративно-правового статусу в Україні.....	227
Федорчук М.Д.	
Свобода пересування в умовах воєнного стану в Україні.....	229
Волкова Н.О.	
Особливості здійснення громадського контролю над станом атмосферного повітря в індустріальних містах України.....	232
Григорчак Ю.П.	
Аналіз зарубіжного законодавства у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.....	236
Ратушенко О.	
Застосування адміністративних стягнень до неповнолітніх осіб крізь призму дії принципу невідворотності відповідальності.....	238
Гавалешко П.С.	
Особливості реалізації права людини на апеляцію в умовах війни в Україні.....	240
Аверіна Є.А.	
Міжнародно-правові аспекти нотаріальної діяльності.....	242
Зелена Інга	
Нейтралітет та позаблоковий статус України: міжнародно-правові аспекти.....	245
Колбіна Н.Г.	
Поняття та особливості методів діяльності публічної адміністрації в сфері адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування.....	249
Грицьків А.	
Права людини та тероризм крізь призму застосування європейського ордеру на арешт.....	251
Куп'янська А.М.	
Аргументація окремої думки судді в процесі конституційного судового контролю.....	253
Волошина А.С.	
Порядок здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану.....	256
Мошковський А.О.	
Історія молодіжної політики в Україні.....	259
Руснак Л.В.	
Конституційний Суд України як орган забезпечення дотримання прав людини в Україні в умовах воєнного стану.....	262

Таргоній Ю.Я., Яворська О.С.	
Застосування договору рахунка умовного зберігання (ескроу) при купівлі нерухомості в Україні як інструмент для захисту прав та інтересів учасників правовідносин.....	263
Харченко М.В.	
Судовий розсуд як важіль захисту прав людини.....	266
Цьоменко А.	
Захист персональних даних органами публічної влади в умовах війни.....	268
Чорний С.В.	
Україна як член МОКП – Інтерпол.....	270
Чорненька Д.С.	
Законодавчі гарантії права людини на життя: конституційно-правовий аналіз	274

ПЕРШІ КРОКИ В НАУЦІ

Брейтар Ю.О., Ковбас І.В.	
Гене́за нотаріальної діяльності на Буковині (Австрійський період).....	278
Бутюк Н.І., Ющик О.І.	
Воєнний стан як каталізатор змін до кримінально-процесуального законодавства.....	280
Будник В.А., Коваль М.В.	
Особливості адміністративного процесуальногосудочинства в Україні.....	283
Гордуна Є.А., Шевчук А.В.	
Воєнний стан як обставина, що обтяжує покарання.....	287
Драгомерецька Д.В., Крайній П.І.	
Адміністративно-правове регулювання мобілізації в Україні.....	290
Єримей В.Р., Ковбас І.В.	
Гене́за інституту нотарів на українських землях під владою Румунії.....	293
Єримей В.Р., Нестеренко Л.Б.	
Відповідальність за відмову від безготівкових розрахунків в Україні.....	295
Кириченко О.А., Бондаренко І.В.	
Альтернативний варіант розвитку інституту президента держави, прокуратури та інших антиделіктних органів в контексті забезпечення дотримання та відновлення правового статусу людини.....	297
Kudelska Alina, Yatsyk Tetiana	
Notarial services during martial law.....	300
Mazur T.Y., Yatsyk T.P.	
Activities Of National Agency On Corruption (NACP) prevention during the military state in Ukraine.....	302
Матушак С.А., Крайній П.І.	
Адміністративно-правові аспекти реалізації громадянами процедури отримання та застосування вогнепальної зброї в умовах правового режиму воєнного стану.....	305
Озерова А.О., Ковбас І.В.	
Умови допуску до професії нотаріуса. Актуальні питання сьогодення.....	307
Онофрейчук О.С., Шевчук А.В.	
Оцінка нормативних змін кримінального законодавства України в умовах воєнного стану.....	309

Pidhorodetskyi V., Yatsyk T.P.	
Unauthorized spread of information on the means of counteracting the armed aggression of the russian federation: an analysis of article 114-2 of the Criminal Code of Ukraine.....	312
Pleshkun D.R. Yatsyk T.P.	
Looting and other crimes committed during martial law.....	314
Середенко В.В., Жаровська Г.П.	
Правовий статус військовополонених та правила поводження з ними в умовах російсько-української війни 2022 року.....	315
Коваль О., Ющик О.І.	
Здійснення кримінального провадження під час дії воєнного стану на території України.....	318
Trokhliuk L.S., Yatsyk T.P.	
The relevance and necessity of establishing criminal liability for photo and video shooting of military facilities.....	320
Chornoivan Y.S., Yatsyk T.P.	
Marauding is a criminal offense during russia's full-scale invasion of Ukraine.....	322

*Нестеренко Л.Б., асистентка
кафедри публічного права
юридичного факультету ЧНУ
імені Юрія Федьковича*

Медіація як ефективний спосіб захисту прав людини у справах за участі органів публічної адміністрації

Відносини за участі органів публічної адміністрації, що спрямовані на реалізацію публічно-владних повноважень, займають значну та вагому частину відносин в житті кожної людини в нашій державі. Зокрема ми це спостерігаємо, при реалізації реформи децентралізації, здійсненні реформ (ліквідації, реорганізації, переформатуванню) органів державної влади, діджиталізації (цифрової трансформації суспільства, економіки та держави загалом). Це веде до значних змін у даних правовідносинах. Змінюється суб'єктний склад, повноваження органів влади, доступ громадян до адміністративних послуг та ін. Зрозуміло, що це не відбувається без певних неузгодженостей, конфліктів, спорів, за вирішенням яких традиційно звертаються до суду.

Як свідчить дослідження, проведене експертною групою проекту ЄС Право-Justice, в 2019-2020 рр. в більшості адміністративних судів спостерігалася тенденція до збільшення кількості справ, що надходить на розгляд - до 30% [7]. І окрім зatoryного розгляду цих справ, що спричинений недостатньою кількістю суддів, в Україні існує ще й системна проблема з виконанням судових рішень. Це підштовхує і органи управління в державі, і громадськість, і громадян шукати інші способи врегулювання конфліктних ситуацій, що виникають. Одним із таких способів може стати медіація.

Медіація в її сучасному розумінні стала активно розвиватися в другій половині ХХ сторіччя, перш за все, в країнах англосаксонського права — США, Австралії, Великобританії, після чого поширилася Європейськими країнами. Як спосіб врегулювання конфліктів, вона застосовувалася у справах, що стосувалися спорів у сфері трудових, сімейних відносин. А згодом отримала визнання при вирішенні широкого кола конфліктів і суперечок, починаючи від конфліктів в місцевих громадах і закінчуючи складними багатосторонніми конфліктами в комерційній та публічній сфері.

Із прийняттям Рекомендації (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами та сторонами-особами від 05.09.2001 року актуалізувалися надії, що «широке використання альтернативних способів врегулювання адміністративних спорів дасть змогу підійти до розв'язання існуючих проблем і наблизить адміністративні органи до громадськості» [5].

Визнаючи позитивний світовий досвід та керуючись міжнародними нормативними актами, наш законодавець приймаючи Закон України «Про медіацію» та визначаючи сферу дії закону, також вказав, що вона «...поширюється на суспільні відносини, пов'язані з проведенням медіації з метою запобігання виникненню конфліктів (спорів) у майбутньому або врегулювання будь-яких конфліктів (спорів), у тому числі .... адміністративних...» [4]. Виходячи із положень ст. 19 Конституції України де сказано, що суб'єкт владних повноважень, повинен діяти лише на підставі, в межах та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, а умови примирення не можуть суперечити закону або виходити за межі компетенції

суб'єкта владних повноважень (ч.1 ст. 190 КАС України), можна сказати, що прийняття закону про медіацію значно спростило участь суб'єкта владних повноважень в процедурі медіації.

Відповідно до чинного законодавства України «медіація - позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів» [4].

Виходячи із такого визначення поняття медіації та враховуючи законодавчо окреслені принципи її процедури, розуміємо, що окрім нормативного «дозволу» застосовувати альтернативні способи вирішення спорів органам публічної влади, для успішного запровадження медіації в адміністративних спорах відповідний суб'єкт повинен мати належні повноваження, внутрішню волю вирішувати спір на умовах рівності та добровільності. Також, обов'язково потрібно враховувати чи немає інших перепон для того щоб спір був вирішений за допомогою медіації, тобто чи є він медіабельним.

До пояснення критеріїв медіабельності різні дослідники підходять по різному. Можемо погодитися, що до основних належать: просторовий (можливість контакту з обома сторонами спору); законодавчий (пряма заборона для проведення медіації); суб'єктний (дієздатність, залежності та психічні розлади, психологічні особливості сторін); предметний (предмет та зміст спору) [6].

Перед проведенням медіації медіатор має пересвідчитися у відсутності обставин, що унеможливають її проведення.

Постає питання: чи є в Україні медіабельними спори, які потребують вирішення в порядку адміністративного судочинства? Процесуальне законодавство сприятливе для примирення сторін, у т.ч. шляхом медіації. Зокрема положення про примирення, що міститься в КАСУ — це врегулювання спору на підставі взаємних поступок. Проте на практиці випадки примирення у спорах за участю суб'єктів владних повноважень поки носять поодинокий характер. Адже у сторін спору були обґрунтовані побоювання, що такі поступки можуть бути трактовані неоднозначно, там може бути зловживання владою, корупційна складова та ін.

На нашу думку, зараз ми матимемо покращення ситуації, адже 17 лютого 2022 року було прийнято Закон України «Про адміністративну процедуру» і зараз ми маємо півтори роки для належного його впровадження. На думку експертів, «Закон дозволить створити людяне обличчя як для органів місцевого самоврядування, так і для міністерств та центральних органів виконавчої влади. Він створює універсальні правила взаємодії між громадянами, бізнесом та державою» [1]. Даний закон наділив суб'єктів владних повноважень достатнім обсягом дискреційних повноважень для визначення умов примирення з фізичними та/або юридичними особами, для запровадження прозорих та чітких критеріїв окреслення «меж поступок». Закон також передбачає безпосередню участь громадян у прийнятті рішень, які їх стосуються, право висловити свою позицію і бути вислуханими до моменту прийняття рішення. Така можливість корелюється з поняттям медіації, що закріплене в законі та передбачає можливість застосування процедури для запобігання виникненню конфліктів в майбутньому. Розділ 6 даного закону передбачає право на адміністративне оскарження, а ст. 64 закріпила обов'язок суб'єкта розгляду скарги «поінформувати учасників провадження про можливість вирішення спору шляхом примирення в межах, передбачених законом» [3]. В цьому контексті, погоджуємося з думкою дослідників, що медіація є людським правом, яке належить до феномену суспільних благ, що повинні гарантуватися кожному

державою, незалежно від матеріального становища, світоглядних переконань чи політичних уподобань тощо. Звідси регламентуюча роль держави у здійсненні медіації має бути великою, проте це не повинно призводити до одержавлення медіації [2]. Таким чином, слідує наступне питання, що потребує аналізу та вирішення на цьому етапі впровадження згаданого закону: яким чином гарантувати доступ до процедури медіації в адміністративних спорах, чи виступає орган публічної влади суб'єктом, що забезпечує проведення медіації, за якими критеріями повинні в такому випадку формуватися реєстри медіаторів, що співпрацюють з органами влади та ряд інших питань, вирішення яких додасть доступності, сталості та прозорості.

При цьому варто зазначити, що медіація не поширюється на всі категорії спорів за участі органів публічно-владних повноважень. Окреме значення має стосовно чого виникає спір, на якому етапі процедури, ін. Проте у багатьох сферах можна знайти такі справи, в яких медіація буде ефективною. Зокрема в податкових спорах, земельних спорах, спорах у сфері публічної служби, спорах у сфері дозвільної системи, спорах щодо захисту права на інформацію [7], спорах щодо захисту прав споживачів за участі органів влади.

В результаті дослідження є зрозумілим, що законодавство в сфері діяльності органів публічної влади та адміністративних спорів є сприятливим для застосування медіації. Можна погодитися з експертами проєкту ЄС Право-Justice, що одна із головних проблем - це політична воля, удосконалення законодавчих можливостей, процедур і повноважень та напрацювання чіткого механізму реалізації.

Окрім цього, як свідчить наш досвід, медіація зможе набути широкого поширення лише якщо буде проведено базове навчання для розуміння особливостей процедури медіації та пропонування такої послуги серед працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також ґрунтовну роботу з популяризації процедур альтернативного вирішення спорів серед населення, тобто споживачів відповідної послуги.

Список використаних джерел

1. Новели Закону «Про адміністративну процедуру» представили на спільному семінарі Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» та EU4PAR / URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14583>
2. Пацурківський П.С., Гаврилюк Р.О. [Людське право на медіацію](https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3238). URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3238>
3. Про адміністративну процедуру. Закон України від 17.02.2022 р. № 2073-IX. Набрання чинності, відбудеться 15.12.2023 / Голос України від 15.06.2022. № 123. / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>
4. Про медіацію. Закон України від 16.11. 2021 року № 1875-IX. Голос України від 14.12.2021. № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1875-20#n6>
5. Рекомендація REC (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам стосовно альтернатив судовому вирішенню спорів між адміністративними органами влади та приватними особами. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2001_9_2001_09_05.pdf
6. Родченко В., Романадзе Л., Сергєєва А., Сергєєва С. Медіація в різних спорах: від банкрутства до спорів з державою / URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/mediatsiya/mediaciya-v-riznih-sporah-vid-bankrutstva-do-sporiv-z-derzhavoyu.html>
7. Сергєєва А., Городничий О., Рищенко А. Медіація в адміністративних справах. Червень 2021. / URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/611/cc9/69f/611cc969f17b1341128301.pdf>